

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.20.666/2019/4.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Bíró Róbert ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Sóczó Réka Ildikó egyéni ügyvéd

A per tárgya:

Jogalap nélküli gazdagodás visszakövetelése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 4.Gf.75.551/2018/9-I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budai Központi Kerületi Bíróság 18.P/g.XXII.20.930/2016/51.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 100.000 (százezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 362.000 (háromszázhatvankétezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek között 2013-ban szerződéskötésre irányuló tárgyalások

folytak az alperes által a felperes részére nyújtandó piackutatási, üzletviteli tanácsadási, weboldal készítési és tervezési, arculattervezési, marketing szolgáltatási tevékenységek, továbbá prospektusok, szóróanyagok tervezésére, gyártására és terjesztésére irányuló szolgáltatások nyújtása kapcsán.

- [2] A felek között szóban nem jött létre megállapodás, a 2013 júliusában egymásnak megküldött írásbeli szerződéstervezeteket pedig kölcsönösen nem fogadták el.
- [3] Az alperes a szerződéstervezet szerinti feladatok teljesítését megkezdte, ennek körében 2013. július 15-én a ... Kft.-vel piackutatás, üzleti terv készítés, marketing tevékenység, weboldal készítés és adatfeltöltés elvégzésére 4 x 1.206.500 forint díj, míg 2013. augusztus 2-án a ... Kft.-vel arculattervezési feladatok, média, reklám megjelenés tervezés, tanácsadás ellátására 5.600.000 forint díj kikötésével alvállalkozási szerződéseket kötött.
- [4] Az alperes 2013. augusztus 14-én 10.160.000 forint értékben számlát bocsátott ki a felperes felé, aki a számlaösszeget 2013. augusztus 29-én átutalással megfizette.
- [5] Az alperes 2013. szeptember 6-án a ... Kft. részére az alvállalkozási szerződés teljesítésével összefüggésben 5.600.000 forintot kifizetett, a ... Kft. részére 2013. augusztus, szeptember és október hónapokban különböző tevékenységek megjelölésével teljesítésigazolásokat állított ki egyenként 1.206.500 forintban megjelölve a teljesítések értékeit. Ezekkel összefüggésben a ... Kft. 3 db készpénzfizetési számlát állított ki az alperes felé.
- [6] Az alperes 2013. november 20-án 8.890.000 forint összegről bocsátott ki számlát a felperes felé, aki 2013. december 20-i e-mail üzenetében rögzítette, hogy tárgyalásaik megakadtak, az alperes számláját nem áll módjában elfogadni, annak stornózását kérte, majd 2015. február 2-i levelében a korábban átutalt 10.160.000 forint 8 napon belüli visszafizetésére hívta fel az alperest a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 361. § (1) bekezdésére hivatkozással. Az alperes a felperesi követelést nem teljesítette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [7] A felperes keresetében 10.160.000 forint és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest jogalap nélküli gazdagodás címén. Arra hivatkozott, hogy a felek között szerződés nem jött létre, a követelt összeg átutalására adminisztrációs tévedésből került sor.
- [8] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Elsődlegesen azt állította, hogy a felek között a szerződés létrejött, másodlagosan arra hivatkozott, hogy a jogalap nélküli gazdagodás iránti igény nem megalapozott, mert alvállalkozóinak a díjat kifizette, így az átutalt összegetől a visszakövetelés előtt elesett.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében 4.560.000 forint és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.
- [10] Az alperes fellebbezésében a kereset teljes elutasítását kérte.
- [11] A másodfokú bíróság ítéletében az elsőfokú ítélet nem fellebbezett (a keresetet részben elutasító) részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. Határozata indokolásában kifejtette, egyetértett az elsőfokú bírósággal a tekintetben, hogy a felek között szerződés nem jött létre, ennek hiányában a felperes által alperes felé teljesített 10.160.000 forint átutalásának jogalapja nem volt, ezért a Ptk. 361. § (1) bekezdése alapján az alperes annak visszatérítésére köteles. Helytállónak ítélte az elsőfokú bíróság álláspontját az alperes által állított teljesítések (szolgáltatások) értékének bizonyíthatatlanságát illetően is.
- [12] Az alperes másodlagos hivatkozása kapcsán kifejtette, hogy - a fellebbezéssel érintett összeg tekintetében - a Ptk. 361. § (2) bekezdése szerint a jogalap nélkül gazdagodó a visszatérítésre akkor nem köteles, ha attól a visszakövetelés előtt elesett, és visszatérítési kötelezettséggel nem kellett számolnia.
- [13] Kiemelte: a ... Kft. felé történt kifizetés tényét az alperes által csatolt készpénzfizetési számlák önmagukban ugyan igazolják, de ennek nem volt jelentősége. Helytállónak ítélte a felperesnek a Ptk. 361. § (2) bekezdés a) pontjával kapcsolatos álláspontját, e körben utalt a bírói gyakorlatra (BH1987.312.), miszerint nem állapítható meg a gazdagodástól elesés, ha az előnyt a gazdagodó a saját érdekkörében használta fel, az alperes által hivatkozott kifizetések pedig mindenképpen az alperes érdekkörébe estek.
- [14] Kitért arra is, hogy az alperesnek az általa teljesített kifizetések idején kétségmentesen tudomással kellett bírnia arról, hogy a felperessel szerződés nem jött létre, ebből pedig okszerűen következik, hogy a felperes által tévedésből eszközölt átutalásnak az alperes által is tudottan nem volt jogalapja, így kalkulálnia kellett azzal, hogy a jogalap nélkül hozzá került összeget vissza kell fizetnie. Megállapítható továbbá az alperes felelőssége is a gazdagodás megszűnéséért, hiszen az alperes az általa, saját érdekkörben a ... Kft.-vel kötött alvállalkozási szerződés keretében, saját akaratelhatározásából eszközölte az átutalást. Mindebből következően az alperesnek a visszatérítési kötelezettségével okszerűen számolnia kellett.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [15] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak - tartalmilag - hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a marasztalási összeg 940.500 forintra történő leszállítása érdekében.
- [16] Megsértett jogszabályhelyként a Polgári perrendtartásról szóló

1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdését, és a Ptk. 361. § (2) bekezdését jelölte meg.

- [17] Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítéletben rögzített ténymegállapítás iratellenes, ellentétes a lefolytatott bizonyítási eljárás anyagával, és abból a másodfokú bíróság téves jogi következtetést vont le. Idézte a perben meghallgatott felperesi és alperesi törvényes képviselők (... és ...) nyilatkozatait, amelyekből - egyező tartalmukra tekintettel - érvelése szerint nem volt olyan következtetés vonható, miszerint a ... Kft. részére 2013. augusztus-október hónapokban teljesített háromszori, összesen 3.619.500 forint értékű kifizetés idején kétségmentesen tudnia kellett volna arról, hogy a felperessel nem jött létre szerződés, ezért a felperesi átutalásnak nem volt jogalapja, azaz számolnia kellett volna a visszatérítési kötelezettséggel.
- [18] A perben kihallgatott tanúk vallomásaira és a ... Kft.-vel kötött megbízási szerződésre utalva vitatta, hogy annak megkötésére saját egyéb gazdasági tevékenysége körében került volna sor, állítva, hogy az a felperes részére vállalt munka elvégzésére megkötött jogügylet volt, vagyis nem a saját, hanem a felperes érdekkörében felmerülő teljesítést takar. A ... Kft. irányába 2013. augusztus-október időszakában eszközölt kifizetések idején nem merült fel olyan körülmény, amelyből következtetést lehetne levonni a Ptk. 361. § (2) bekezdése a) pontja I. fordulata szerint írt visszatérítési kötelezettségre. Azt nem vitatta, hogy a szerződés létre nem jötté esetén a ... Kft. részére megfizetett 3.619.500 forint kifizetése után 940.500 forint megfizetésére köteles a felperes részére.
- [19] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását célozta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.
- [21] A felülvizsgálati eljárás eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet nem jogszabálysértő.
- [22] A Kúria előljáróban rögzíti: az alperes felülvizsgálati kérelmében nem támadta azt a jogerős ítéleti megállapítást, hogy a felek között nem jött létre szerződés, és azt sem, hogy a jogalap nélküli gazdagodás szabályai irányadóak a perben. Egyedül azt vitatta továbbra is, hogy visszafizetési kötelezettsége lenne a Ptk. 361. § (2) bekezdés a) pontja alapján. Ebben a körben támadta a másodfokú bíróság ténymegállapítását, miszerint a szerződés hiányának ismeretében számolnia kellett a visszatérítési kötelezettséggel és felelős a gazdagodás megszűnéséért. A Kúria ezért a Pp. 75. § (2) bekezdés értelmében csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta az állított jogszabálysértések megtörténtét.
- [23] Az alperes által hivatkozott eljárási jogszabálysértés, a Pp. 206. § (1) bekezdésével összefüggésben a Kúria az alábbiakra mutat rá.

- [24] E jogszabályhely a bizonyítékok értékelésének főszabályát, a bizonyítás eredménye szabad mérlegelésének elvét fejezi ki, amelynek értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. Ezzel összefüggésben kiemelendő, a felülvizsgálati eljárás keretében - éppen annak rendkívüli perorvoslati jellege miatt - általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás, és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére és értékelésére. A Kúria csak azt vizsgálja, hogy az eljárt bíróság a mérlegelés körébe vont adatok és bizonyítékok megállapítása, és azok egybevetése során nem jutott-e nyilvánvalóan helytelen, és okszerűtlen következtetésre (BH1996.506.). Az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, ha a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítélettől eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.II.).
- [25] Az alperes felülvizsgálati támadásának irányára és tartalmára, valamint arra figyelemmel, hogy a szerződés létre nem jöttét felülvizsgálati kérelmében már nem érintette, a bizonyítékok értékelése körében a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelme kizárólag a visszatérítési kötelezettség, ezen belül a Ptk. 361. § (2) bekezdés a) pontjában írtak körében figyelembe vehető tények, bizonyítékok tekintetében volt lehetséges.
- [26] A fenti jogszabályhely értelmében nem köteles visszatéríteni a gazdagodást az, aki
- attól a visszakövetelés előtt elesett, kivéve, ha
 - számolnia kellett a visszatérítési kötelezettséggel, és
 - felelőssége a gazdagodás megszűnéséért megállapítható.
- [27] Azt a kérdést, hogy az alperes mint gazdagodó az adott ügyben elesett-e a gazdagodástól - jelen esetben a ... Kft. felé állított, a visszakövetelést megelőző kifizetés útján - a felülvizsgálati eljárásban erre irányuló, jogszabálysértésre utaló hivatkozás hiányában nem kellett vizsgálni.
- [28] A visszatérítési kötelezettség fennálltát megalapozó további tényállási elemek (a gazdagodónak számolnia kellett-e a visszatérítési kötelezettséggel és fennáll-e a felelőssége a gazdagodás megszűnéséért) tekintetében a Kúria kiemeli: az alperes által a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott, a felek törvényes képviselőinek, illetve a tanúk által tett nyilatkozatoknak jogi relevanciája nem volt. A felperesi és alperesi törvényes képviselőknek a felülvizsgálati kérelemben is idézett nyilatkozatának tartalma éppen azt - a felülvizsgálati kérelemmel már nem is támadott - ténymegállapítást erősíti, miszerint a felek között a lényeges szerződési feltételekben történt megállapodás hiánya miatt szerződés semmilyen formában nem jött létre. Önmagában abból a körülményből, hogy a felek szerződéskötést célzó tárgyalásai nem vezettek eredményre - közöttük sem szóban, sem írásban szerződés nem jött létre -, az alperesnek nyilvánvalóan

tudnia kellett, hogy a felperes felé semmilyen, a szerződéstervezetek szintjén célzott, tervezett tevékenység, feladat ellátására nincs szerződéses jogalapja, így bármilyen munkavégzést - akár saját maga által, akár alvállalkozóin keresztül - kizárólag saját gazdasági kockázata körében végezhet, illetve végeztethet. Az alperesnek tehát nem volt a felperes irányában szerződésen alapuló olyan kötelezettségvállalása, amelyre tekintettel és alapján alvállalkozási szerződéseket köthetett, és a felperes érdekkörében eljárva alvállalkozói felé kifizetéseket teljesíthetett volna.

- [29] Minderre tekintettel a felperestől átutalt összeg kifizetését is kizárólag saját kockázatára tehetette meg alvállalkozói felé, és számolnia kellett a felperes felé fennálló visszafizetési kötelezettségével. Ehhez képest az alperes a felperes irányában fennálló bármiféle szerződéses jogviszony általa ismert hiánya ellenére alvállalkozási szerződéseket kötött és azokkal összefüggésben - a felperestől jogalap nélkül birtokába került összegből - kifizetéseket eszközölt. Ez a magatartása nem egyeztethető össze az adott helyzetben általában elvárható eljárás zsinórmércéjével, saját felróható magatartására pedig előnyök szerzése (az adott ügyben a gazdagodás vissza nem térítése) végett nem hivatkozhat [Ptk. 4. § (4) bekezdés], erre figyelemmel pedig a gazdagodás megszűnéséért a felelőssége is megállapítható.
- [30] A peres felek közötti szerződéses kötelelem mint jogalap alperes előtt egyértelműen ismert hiányára tekintettel az eljárt bíróságok a rendelkezésükre álló bizonyítékok értékelése, mérlegelése során nem sértették meg a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltakat, és miután a visszafizetés kivételes szabályának jogszabályi feltételei is fennálltak, a részbeni marasztalás körében nem sérült a Ptk. 361. § (2) bekezdésének szabálya sem.
- [31] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogszabályoknak megfelelő jogerős ítéletet - a felülvizsgálattal támadott részében - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [32] Az alperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért köteles a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdés folytán megfizetni a felperes felülvizsgálati eljárási költségét, amelynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése, valamint (5)-(6) bekezdései alapján állapította meg.
- [33] A személyes illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére az alperes a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésére figyelemmel köteles.
- [34] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően, az alperes kérelmére tárgyaláson bírálta el.
- [35] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2020. január 23.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó
bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró